

การจัดการองค์ความรู้
(Knowledge Management)

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิต
และการแปรรูป

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครนายก
กรมส่งเสริมสหกรณ์
สิงหาคม ๒๕๖๓

การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) เรื่อง แนวทางการส่งเสริมการดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตและการแปรรูป

*****

สหกรณ์การเกษตรมีการดำเนินธุรกิจต่างๆ กับสมาชิกสหกรณ์หลายธุรกิจ เช่น ธุรกิจการรับฝากเงิน ธุรกิจการให้สินเชื่อ ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจการรวบรวมผลผลิต ธุรกิจการแปรรูปผลผลิต และธุรกิจการให้บริการส่งเสริมการเกษตร ซึ่งธุรกิจการรวบรวมผลผลิตและการแปรรูป ถือว่าเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญ กล่าวคือ ธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลผลิตในสหกรณ์ เป็นธุรกิจที่สหกรณ์รับซื้อผลผลิตทางการเกษตรจากสมาชิก หรือ เกษตรกรทั่วไป เพื่อนำมาจัดจำหน่าย และหรือเพื่อการแปรรูปผลผลิตนั้น เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาดและเพิ่มมูลค่าสินค้าให้สูงขึ้น สามารถสร้างรายได้ให้แก่สหกรณ์ โดยมีหัวใจสำคัญ คือ การให้บริการสมาชิกและสร้างความเป็นธรรมด้านราคาให้แก่สมาชิกสหกรณ์ในการนำสินค้ามาจำหน่าย โดยมีแนวทางการดำเนินธุรกิจรวบรวม ตามขั้นตอนดังนี้

๑. สหกรณ์จัดให้มีการประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานในธุรกิจการรวบรวมผลผลิตและการแปรรูป

๒. นำแผนการดำเนินงานในธุรกิจการรวบรวมผลผลิตและการแปรรูป มาจัดทำแผนปฏิบัติการ หลังจากการประชุมใหญ่ได้อนุมัติแผนงานและงบประมาณรายจ่ายประจำปีแล้ว สหกรณ์ต้องนำแผนธุรกิจรวบรวมผลผลิตและการแปรรูป มาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงาน โดยกำหนดเป้าหมายและปริมาณการรวบรวมผลผลิตและการแปรรูป โดยสหกรณ์ต้องพิจารณาว่าจะรวบรวมอะไร เมื่อไหร่ ที่ไหน และอย่างไร ซึ่งควรจะมีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยมีคณะกรรมการดำเนินการร่วมกับฝ่ายจัดการอยู่ในแผนงานด้วย

๓. จัดทำโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรของสมาชิกแบบครบวงจร ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกรับทราบถึงรายละเอียดการดำเนินการโครงการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรแบบครบวงจร ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ จัดประชุมชี้แจงโครงการ เพื่ออธิบายวิธีการดำเนินโครงการตั้งแต่ เริ่มจนจบโครงการ และผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ

๓.๒ รับสมัครสมาชิกเข้าร่วมโครงการโดยสมาชิกจะต้องระบุพื้นที่ในการเพาะปลูก

๓.๓ จัดฝึกอบรมสมาชิกเพื่อถ่ายทอดความรู้เทคนิคการผลิตสินค้าเกษตร นัดสมาชิกเพื่อจัดทำสัญญาเงินกู้ (สำหรับสมาชิกที่ต้องการเงินทุน) พร้อมรับปัจจัยการผลิต

๓.๔ กำหนดวันเวลาในการเพาะปลูก โดยส่งเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ดูแลอย่างใกล้ชิด

๓.๕ เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์จัดทำแผนการตรวจเยี่ยม เพื่อประมาณการผลผลิตที่จะรวบรวม

๓.๖ จัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการสหกรณ์เพื่อวางแผนการรวบรวมผลผลิตจากสมาชิก

๓.๗ คณะกรรมการหรือคณะทำงาน พิจารณาวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมในการรวบรวมผลผลิตและการแปรรูป จนถึงช่องทางการจำหน่าย

ปัญหาที่อาจพบในดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตและการแปรรูปในสหกรณ์

❖ ด้านคน

- สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการขายผลผลิตทางการเกษตรให้แก่สหกรณ์
- กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ขาดความเอาใจใส่ในการบริการแก่สมาชิก
- กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ขาดประสบการณ์และไม่มีความชำนาญในการดำเนินธุรกิจการรวบรวมและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจากสมาชิก
- เอกชนแข่งขันด้านราคากับสหกรณ์
- กรรมการและเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของสมาชิก

❖ แนวทางการแก้ไข

- ชี้แจงและทำความเข้าใจในที่ประชุมกลุ่มสมาชิก หรือใช้วิธีเสวนากลุ่มเพื่อหาแนวทางร่วมกัน
- ให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสหกรณ์ สร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของสหกรณ์
- ชี้แจงแนะนำให้คณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละตำแหน่ง
- แนะนำให้สหกรณ์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน
- ในกรณีเจ้าหน้าที่สหกรณ์ขาดความชำนาญในการปฏิบัติงานด้านธุรกิจ ควรส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และหรือศึกษาดูงานเพิ่มเติม
- ชี้แจงและแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับระเบียบของสหกรณ์แก่เจ้าหน้าที่และกรรมการให้เกิดความเข้าใจและปฏิบัติอย่างถูกต้อง
- แนะนำให้สหกรณ์มีการเชื่อมโยงธุรกิจกับสหกรณ์อื่น ตลอดจนพ่อค้าเอกชน สร้างพันธมิตรทางการค้าจากคู่แข่งมาเป็นคู่ค้า

❖ ด้านเงินทุน

- สหกรณ์มีทุนดำเนินงานไม่เพียงพอ

❖ แนวทางการแก้ไข

- แนะนำให้สหกรณ์มีการระดมทุนจากสมาชิก ทั้งในด้านการรับฝากเงินจากสมาชิก เพิ่มทุนเรือนหุ้นจากสมาชิก
- หาแหล่งเงินกู้จาก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สหกรณ์ และเงินกู้จากส่วนราชการ

❖ ด้านอุปกรณ์

- สหกรณ์ไม่มีอุปกรณ์ที่สามารถเก็บรักษา ควบคุม คุณภาพของผลผลิตทางการเกษตร

❖ แนวทางการแก้ไข

- แนะนำให้สหกรณ์ใช้วิธีรวบรวมแบบซื้อมาขายไป
- ขอรับการสนับสนุนจากภาครัฐ

❖ ด้านการบริหารจัดการ

- สหกรณ์ไม่ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการรวบรวมผลผลิตทางการเกษตรของสหกรณ์
- ขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้กับพ่อค้าเป็นเงินเชื่อโดยไม่มีหลักประกันที่คุ้มหนี้
- มีขั้นตอนมาก
- ต้นทุนสูง
- นโยบายของภาครัฐ
- ภัยธรรมชาติ และภาวะเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูง
- พ่อค้าเอกชนมีการแข่งขันราคากับสหกรณ์เพื่อแย่งลูกค้ากับสหกรณ์และมีการโจมตี

❖ แนวทางการแก้ไข

- แนะนำให้สหกรณ์ปฏิบัติตามระเบียบของสหกรณ์อย่างเคร่งครัด
- ให้สหกรณ์พิจารณาลดขั้นตอนในการให้บริการแก่สมาชิกทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับระเบียบ สหกรณ์ หรือ อาจแก้ไขระเบียบให้สอดคล้องกับวิธีปฏิบัติจริง
- แนะนำให้สหกรณ์มีการเชื่อมโยงธุรกิจกับสหกรณ์อื่นตลอดจนพ่อค้าเอกชน สร้างพันธมิตรทางการค้าจากคู่แข่งมาเป็นคู่ค้า
- ให้มีการกำหนดแผนในการรวบรวมให้ตรงกับช่วงเวลาที่ผลผลิตออกสู่ตลาด

ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจรวบรวมผลผลิตและการแปรรูปในสหกรณ์

๑. บุคลากรสหกรณ์ต้องให้ความสำคัญกับธุรกิจโดยการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ความร่วมมือจากบุคลากรสหกรณ์มีความสำคัญต่อทิศทางในการดำเนินธุรกิจ โดยทุกฝ่ายจะต้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว พร้อมทั้งจะมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจากสมาชิกให้ได้มากที่สุด

๒. เชื่อมโยงธุรกิจกับภาคเอกชนและระหว่างสหกรณ์อื่นๆเป็นการแปรเปลี่ยนจากคู่แข่ง คู่ค้าจากการแข่งขันเป็นความร่วมมือจากศัตรูเป็นมิตรภาพจากภาวะเป็นพลัง

๓. มีบริการที่ดีให้กับสมาชิก เป็นการสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา ความจงรักภักดี และมิตรภาพที่ดีระหว่างสมาชิกและสหกรณ์

๔. ผลผลิตต้องมีคุณภาพ เพื่อสร้างความพอใจให้แก่คู่ค้าหรือผู้บริโภค กรณีคุณภาพไม่ดีสามารถร่วมพัฒนาแก้ไขปัญหาการผลิตได้

๕. สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเป็นการยึดตลาดเป็นหลักในการผลิต

๖. วิเคราะห์คู่แข่งอื่นๆ ที่ดำเนินธุรกิจเช่นเดียวกัน โดยหลักของการผลิตจะยึด ๓ ประการ คือ

๖.๑ เป็นผลิตภัณฑ์แรกย่อมสร้างความสนใจของลูกค้า

๖.๒ หากเป็นผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันต้องแปลกแตกต่างจากเดิม

๖.๓ หากเหมือนกันต้องดีกว่า หรือดีที่สุดในบรรดาผลิตภัณฑ์เดียว

*****